

IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE OVISNOSTI U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJI U 2014. GOIDNI

U 2014. godini u Zavodu za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, u Odjelu za mentalno zdravlje, zbog zlorabe sredstava ovisnosti liječeno je ukupno 240 osoba od čega je 213 osoba opijatskih ovisnika (26 osoba manje nego u 2013. godini odnosno 10,9% manje), a 27 osoba neopijatskih ovisnika i konzumenata (tablica 1).

Tablica 1. Broj liječenih osoba zbog zlorabe sredstava ovisnosti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2014. godini

Sredstvo ovisnosti	Broj liječenih osoba
Opijati	213
Ostalo	27
UKUPNO	240

Izvor podataka: Odjel za mentalno zdravlje Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

U Odjelu za mentalno zdravlje Dubrovnik liječene su 142 osobe (124 opijatska ovisnika i 5 neopijatskih ovisnika ili konzumenata), na Korčuli 38 osoba (33 opijatska i 5 neopijatskih ovisnika ili konzumenata), u Pločama 39 (37 opijatskih i 2 neopijatska ovisnika ili konzumenta) te u Metkoviću 21 osoba (19 opijatskih i 2 neopijatska ovisnika ili konzumenta) (tablica 2).

Tablica 2. Broj osoba prema sredstvu ovisnosti i mjestu liječenja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2014. godini

Sredstvo ovisnosti	Dubrovnik	Korčula	Ploče	Metković	Ukupno
Opijati	124	33	37	19	213
Ostalo	18	5	2	2	27
UKUPNO	142	38	39	21	240

Izvor podataka: Odjel za mentalno zdravlje Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

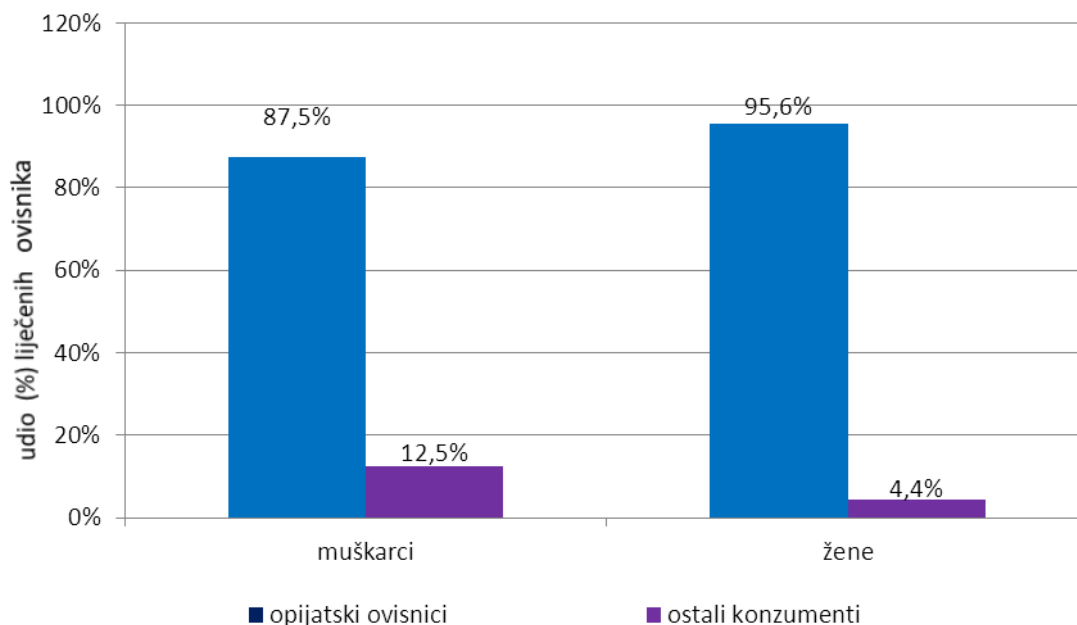
Tijekom 2014. g. na liječenje se po prvi put javilo 14 novih ovisnika i konzumenata, od čega su 3 novo liječena opijatska ovisnika, a 11 novo liječenih neopijatskih ovisnika ili konzumenata (tablica 3).

Tablica 3. Broj novo liječenih ovisnika obzirom na sredstvo ovisnosti i mjestu liječenja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2014. godini

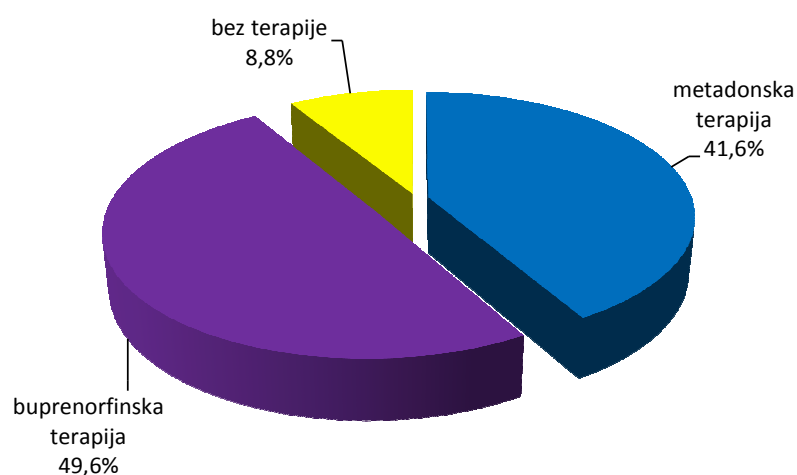
	Dubrovnik	Korčula	Ploče	Metković	Ukupno
Novi opijatski ovisnici	1	0	0	2	3
Novi ostali konzumenti	8	2	0	1	11
UKUPNO	9	2	0	3	14

Izvor podataka: Odjel za mentalno zdravlje Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Od ukupnog broja liječenih ovisnika u 2014. g. 217 je muškaraca, a 23 žene. Od 217 muškaraca njih 190 (87,5%) su ovisnici o opijatima, a 27 (12,5%) ostali konzumenti. Od 23 žene njih 22 (95,6%) su opijatske ovisnice, a jedna (4,4%) konzumentica ostalih sredstava ovisnosti (slika 1). Najveći broj liječenih opijatskih ovisnika bio je na terapiji buprenorfinom s udjelom od 49,6%, na terapiji metadonom 41,6% dok je 8,8% bilo bez terapije (slika 2). Osobe koje ne uzimaju supstitucijsku terapiju su stabilni apstinenti, a dalje dolaze na kontrole i savjetovanja. I osobe koje služe dužu zatvorsku kaznu najčešće ne uzimaju supstitucijsku terapiju dok se nalaze u zatvoru.

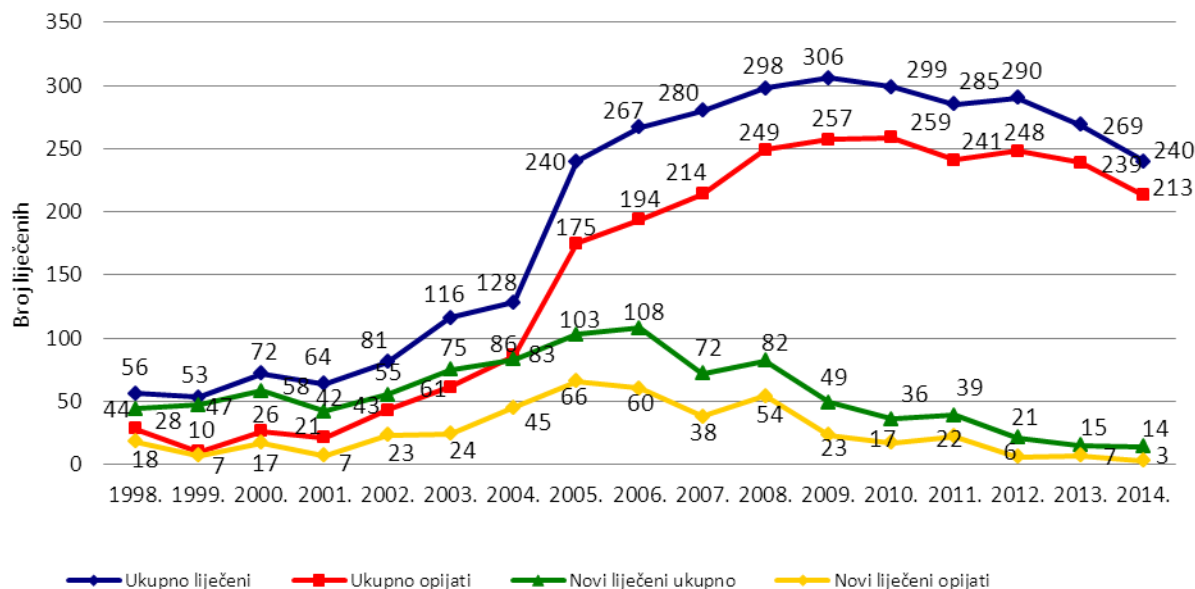

Slika 1. Udio osoba liječenih zbog zlorabe droga prema sredstvu ovisnosti i spolu u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2014. godini

Slika 2. Udio liječenih opijatskih ovisnika prema vrsti supstitucijske terapije u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u 2014. godini

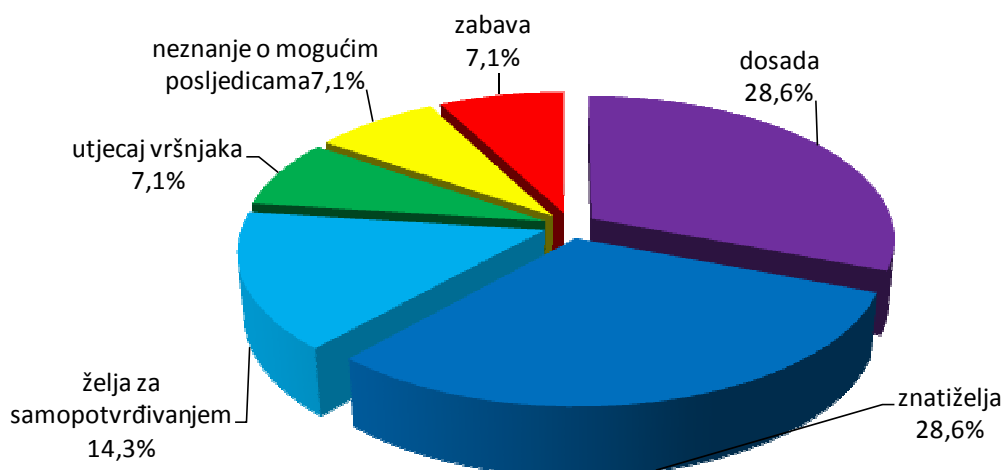
Broj ukupno liječenih osoba zbog zlouporabe droga, kao i broj osoba liječenih zbog opijatske ovisnosti povećavao se od 1998. do kraja 2009. godine, a otada broj ukupno liječenih osoba pada. Za razliku od toga, broj novih liječenih osoba i novo liječenih zbog opijatske ovisnosti raste do kraja 2005. godine, dok od 2007. ima silaznu putanju (slika 3).

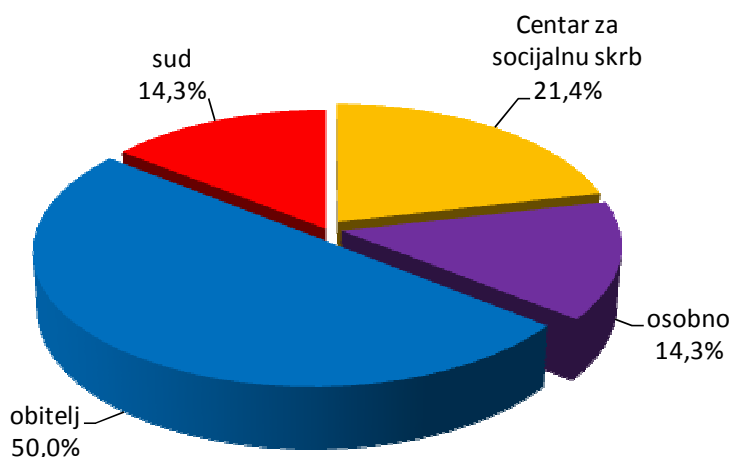
Slika 3. Broj osoba liječenih zbog zlouporabe droga, ukupno i novo liječenih u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u razdoblju od 1998. do 2014. godine

Kod prvog javljanja na liječenje osoba ovisnih o psihoaktivnim tvarima obavezni smo, metodom intervjua, uzimati njihove osnovne podatke i početkom svake slijedeće godine, dok su u sustavu liječenja, ažurirati ih. Podaci su nam važni za što adekvatnije pristupanje liječenju i pomoći osobama koji se liječe u odjelu kao i za planiranje preventivnih aktivnosti. Jedno od upita odnosi se na povod uzimanja psihoaktivnih tvari. Prema analizi odgovora, najčešći povod uzimanja psihoaktivnih tvari su: znatiželja, utjecaj vršnjaka, dosada, zabava, želja za samopotvrđivanjem i neznanje o mogućim štetnim posljedicama. Manji broj njih izabere probleme u obitelji ili školi. Od 14 novih nikad liječenih osoba u 2014. g. njih 28,6% (4 osobe) navodi kao povod uzimanja psihoaktivnih tvari znatiželju, također 28,6% (4 osobe) dosadu, 14,3% (dvije osobe) želju za samopotvrđivanjem te 7,1% zabavu, utjecaj vršnjaka i probleme u obitelji ili školi (odnosno po jedna osoba) (slika 4).

U Odjel za mentalno zdravlje prijavljuju se osobe ovisnici o opijatima ili konzumenti neopijata samovoljno ili u pratnji svoje obitelji. Međutim, Centar za socijalnu skrb i sud upućuju nam osobe kojima su izrečene mjere obaveznog liječenja ili pojačane brige i nadzora. Liječnici primarne i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, službe za izvanbolničko liječenje ovisnosti drugih županija i drugi također mogu uputiti osobe kojima je potrebna pomoć u liječenju ovisnosti. U protekloj godini od ukupnog broja novo liječenih osoba osobno su se javile dvije osobe (14,3%), u pratnji obitelji 6 osoba (50,0%), dok je Centar za socijalnu skrb uputio u sklopu svojih mjera 3 osobe (21,4%), a sud jednu osobu (14,3%) (slika 5).

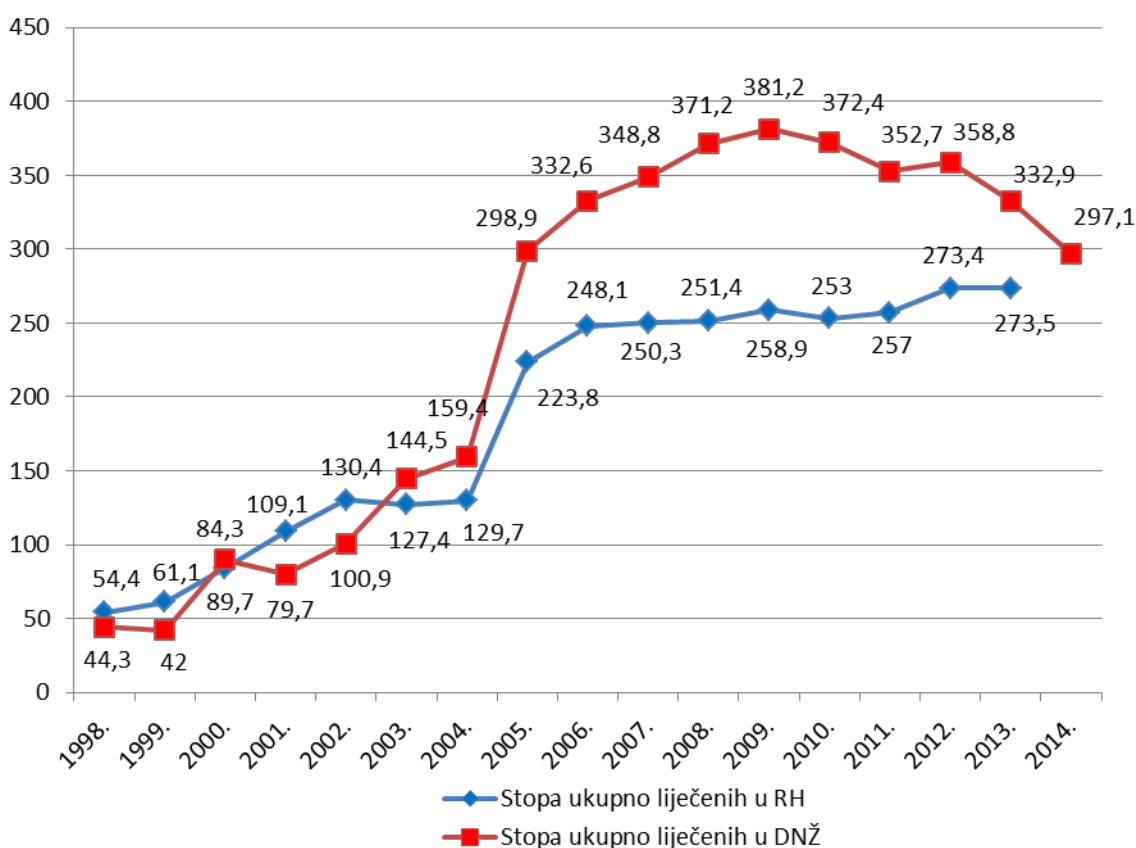
Slika 4. Udio novih nikad liječenih osoba u Zavodu za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije u 2014. godini prema povodu uzimanja psihoaktivnih tvari

Slika 5. Udio novih nikad liječenih osoba u Zavodu za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije u 2014. godini prema načinu upućivanja na liječenje

Uspoređujući stopu liječenih osoba na razini Republike Hrvatske i Dubrovačko-neretvanske županije (slika 6) primjećuje se porast broja ovisnika, koji se liječe zbog ovisnosti o psihoaktivnim tvarima na razini države i naše županije od 1998. do 2006. godine. Na razini Republike Hrvatske broj liječenih osoba stagnira do 2013. (za 2014. godinu nemamo podatke o ukupnom broju liječenih osoba u Republici Hrvatskoj), dok se u Dubrovačko-neretvanskoj županiji bilježi lagani porast broja liječenih osoba sve do 2009. godine. Razdoblje rasta ukupnog broja osoba liječenih od ovisnosti o opijatima i neopijatima rezultat je kvalitetnijeg i organiziranijeg obuhvata. Naime, uspostavljena je bolja suradnja i umreženost institucija, koje se bave osobama kojima je potrebna pomoć i liječenje od ovisnosti (liječnici obiteljske medicine, centri za socijalnu skrb, zatvori, prekršajni, općinski i županijski sudovi). Od 2009. g. do danas taj broj je u laganom padu, a za to postoji nekoliko razloga:

1. Broj novih heroinskih (opijatskih) ovisnika koji se javljaju na liječenje je manji. Istovremeno više osoba umire dijelom zbog posljedica uzimanja opijata, a dijelom zbog drugih zdravstvenih poteškoća.
2. Osobe koje se liječe od opijatske ovisnosti i uzimaju zamjensku terapiju trebale bi redovito dolaziti na liječničku kontrolu. Međutim, određeni broj osoba ne javi se redovito svaku godinu, već svaku drugu unatoč našim nastojanjima i kontaktiranjima istih.
3. Osobe koje se nalaze u evidenciji našeg odjela, a počinitelji su kaznenih djela nalaze se u zatvorima diljem Hrvatske i prijavljeni su u penološkom sustavu, a ne u odjelu ovog Zavoda sve dok ne izađu iz zatvora. Isto tako osobe počinitelji kaznenih djela iz drugih krajeva koji služe kaznu u zatvoru u Dubrovniku za to vrijeme prijavljeni su u našoj evidenciji dok im traje kazna.
4. Određeni broj osoba iz drugih krajeva Hrvatske, koji se liječe zbog ovisnosti o opijatima, zapošljavaju se tijekom turističke sezone u Dubrovačko-neretvanskoj županiji te se za to vrijeme liječe i evidentiraju u našem odjelu.

Za 2014. g. na razini Republike Hrvatske još nema podataka o stopi ukupno liječenih.

Slika 6. Stopa liječenih zbog zlouporabe droga na razini Republike Hrvatske i Dubrovačko-neretvanske županije u razdoblju od 1998. do 2014. godine

Slijedom navedenih podataka, potrebno je i dalje raditi na obuhvatu i zbrinjavanju osoba ovisnih o psihoaktivnim drogama te jačanju međusektorske suradnje i prevencije zlouporabe droga. Planiranim aktivnostima radi se na poboljšanju kvalitete obuhvata, liječenja, pomoći i podrške osobama ovisnima o psihoaktivnim tvarima. S druge strane istraživanjem života mladih ljudi na području naše županije, radi boljeg uvida u stanje, nastojimo poboljšati provođenje postojećih programa prevencije i osmisli nove koji su u skladu s potrebama naših mladih.

Pripremila
Martina Jerinić Njirić, prof. pedagogije